

♣ De eerste gebeurtenis

Het ging om mijn eerste vaste verkering.

Ik studeerde bedrijfskunde aan de universiteit, waar ik mijn vriend ontmoette. Laten we hem ‘Nep’ noemen. Hij studeerde engineering. We waren echt goede maatjes. Zijn moeder was een schat en ik had een paar keileuke schoonzusjes. Zijn oudste zus was voor mij een voorbeeldfiguur – mooi, lang, elegant, altijd goed gekleed en opgemaakt. Een echte dame. Zij nodigde me regelmatig uit voor happy hours en eindejaarsfeesten. Ze was een krachtige vrouw met aanzien in de samenleving. Ik voelde me gezien en opgenomen in hun familie.

Nep speelde basketbal. Zijn ‘vriendin’ – een teamgenoot van het vrouwelijke basketbalteam van zijn club – had het moeilijk met onze relatie. Nep had geen tijd voor haar, want hij was volop bezig met studeren en bracht vrijwel al zijn vrije tijd met mij door op de campus. Hoewel ik wist dat hij nog contact met haar had, kon ik normaal met haar omgaan. Maar ik voelde de spanning tussen ons. Thuis werd ik bij Nep volledig als de vriendin geaccepteerd. Op Curaçao is het gebruikelijk dat families worden voorgesteld zodra een liefdesrelatie serieus wordt. Dat betekent ook: je neemt geen andere ‘vriend’ of ‘vriendin’ meer mee naar huis. Zo tonen families respect en zetten ze meteen grenzen. Een mooi principe van mijn cultuur.

Ik hield zielsveel van Nep, en hij ook van mij. We waren gelukkig, gek op elkaar, maakten plannen voor de toekomst en dachten zelfs al na over kindernamen. In onze cultuur combineren we vaak de namen van de ouders om nieuwe namen te vormen. We hadden al een lijstje vol prachtige namen. Alles leek goed te gaan.

Maar de vriendin van Nep werd steeds ongelukkiger. Tijdens een weekend met basketbalwedstrijden – zijn club speelde de kampioensfinale – ging ik met hem en zijn schoonzusjes mee. Het was een mooie dag, zijn team werd kampioen, en tijdens de wedstrijden stuurde hij kusjes naar me. Lief, teder,

zichtbaar. Zijn vriendin zat erbij en keek ernaar. Ze lachte nauwelijks en keek me steeds meer vijandig aan. Ik voelde het wel, maar ik genoot van het moment.

Toen we die avond rond tien uur terugliepen naar de auto, bleek zijn vriendin op de rijdersstoel te zijn gaan zitten en weigerde uit te stappen. De parkeerplaats was donker, verlaten, stil. De meeste mensen waren al weg. Nep begon met haar te ruziën, maar deed verder niets. Ik vroeg hem: “Laat je dit toe?” En toen gebeurde iets wat me kapotmaakte. Hij vroeg mij om achterin te gaan zitten, ‘om geen scène te maken’.

Ik voelde mijn lichaam zwaar worden, mijn voeten als lood. Vluchten leek het enige wat ik kon doen. Ik herkende dit gevoel. Het was hetzelfde gevoel dat ik als kind had wanneer mijn vader niet voor mijn moeder koos. Nep kon niet kiezen. Net als mijn vader. En dat brak me.

Alles werd zwart. De lichten van de sporthal gingen uit. De laatste schijnwerper op het terrein doofde. We stonden daar met z'n drieën in het donker. Ik wilde daar niet alleen achterblijven. Ik wilde niet opzijgezet worden. Ik stapte achter het stuur en reed naar mijn huis. Daar aangekomen sprong ik uit de auto, keek hem aan en zei dat het over was. Hij rende achter me aan, begon te huilen – en dat maakte me alleen maar bozer. Als er iets is wat ik moeilijk verdraag, is het een man die huilt, in plaats van handelt.

Ik bonkte op de deur. Mijn jongste zusje deed open. Ik ging naar binnen en sloeg de deur dicht – recht in zijn gezicht. De volgende dag kwam zijn oudste zus langs om met me te praten, maar ik wilde niks meer horen. Het was klaar. Hier viel niets meer aan te lijmen. Hij kon niet kiezen. Hij durfde haar geen halt toe te roepen. Zij had macht over hem, en hij stond erbij en liet het gebeuren.

Die machteloosheid, die lafheid, raakte iets ouds in mij. Een pijn die ik nooit had verwerkt: de teleurstelling in mijn vader die nooit voor mij of mijn moeder vocht. En vanaf dat moment ontwikkelde ik een diepe woede. Ja – haat is een zwaar woord, maar ik voelde het. Haat voor zwakke mannen. Voor mannen die niet durven staan voor wat goed is.

Daarna was het alsof ik die macht zelf ging claimen. Ik kon moeiteloos mannen uit mijn hand laten eten, maar diep vanbinnen voelde ik me nog steeds verraden. De pijn van dat ene moment, daar op die parkeerplaats, was niet zomaar liefdesverdriet. Het was een echo van een oude wond in mijn hart – die van het kleine meisje dat nooit werd verdedigd.

En dat besepte ik pas veel later, toen ik begon met écht helen. Toen ik niet alleen mijn gebit ging verzorgen, maar mijn hele zijn. Door mijn lichaam en mijn emoties serieus te nemen. Door te luisteren naar mijn kleine zelf. Om Nep te kunnen vergeven, moest ik ook die oude pijn vergeven. Niet voor hem – maar voor mezelf. Want pas toen ik die ervaring toeliet en erkende, kon ik verder. Pas toen kon ik weer vertrouwen op mijn lijf. Weer thuiskomen in mezelf. En dat – dát is de werkelijke betekenis van heling.

♣ De tweede gebeurtenis

De dood van mijn stiefvader.

Mijn vader woonde niet bij ons in huis. Hij kwam wel langs en maakte de mooiste spullen. Hij was hoog in rang en was een heel grappige man. Mijn vader, met zijn gemaakte keuzes die ik niet allemaal kon begrijpen. Ik herinner me hem als een schaduw. Zelfs nu, terwijl ik dit schrijf, kan ik zijn gezicht zien vanaf een foto, maar niet vanuit de levende herinnering aan hemzelf.

Ik heb nooit mijn oma van mijn vaders kant gekend. Zij heeft ons ook niet willen zien. Denk ik. Ik wist niet hoe ze heette en of ik tantes heb van mijn vaders kant, nichtjes, neefjes, familie. Ik wist dat niet en zou heel graag mijn familie van mijn vaders kant vragen willen stellen. De cirkel was wel rond toen ik de vader van mijn zoon ontmoette die dezelfde naam en achternaam als mijn vader had. We waren geen familie. Ik kan me nog herinneren dat ik mijn moeder vertelde dat ik een vriend had en dat onze liefdesrelatie serieus begon te worden. Mijn moeder zei toen: *ga onderzoeken of hij geen familie van je is*. Hij had namelijk dezelfde voornaam als mijn vader, én dezelfde achternaam.

Dit zou mijn moeder heel veel pijn doen, maar dit waren vragen die ik nog open had staan. Ik heb mijn moeder altijd ervaren als een sterke vrouw die heeft gevochten voor haar zes kinderen. Zij vertelde nooit slechte verhalen over de familie van mijn vaders kant. Het enige dat zij heeft verteld is dat zij niet welkom was in de licht getinte familie.

Als kind waren we niet gewend – en het zit ook niet in onze opvoeding – om vragen aan onze ouders te stellen. Mijn vaders familieleden hadden geen donkere kleur, zij waren meer westerse Curaçaoënaars. In die cultuur worden ze als ‘blanken’ gezien. Mijn vader kon ook heel goed schilderen. Hij had voor een groot deel de architectuur van de plattegrond van Shell getekend. Hij had lange haren, tot aan zijn kont. En opeens hoorden wij dat hij was

overleden. Aan een hartstilstand. Ik heb hem niet meer gezien. Hij verdween zo plotseling uit het leven.

Toen ik mijn huidige man ontmoette, heb ik in zijn vader de vaderliefde teruggekregen. Mijn Pa. Hij woonde in een dorp waar niet zoveel buitenlanders wonen. Bij onze eerste ontmoeting wilde hij mijn kont aanraken. Hij vond altijd dat ik een mooie kont had. Enthousiast als altijd draaide ik me om en liet hem mijn kont aanraken. Oh, wat een belevenis voor hem. En hij zei: “Moppie, jij mag blijven!”

Nou, we werden vanaf die dag meteen één. Van mijn man had ik begrepen dat sinds Pa ziek was geworden, hij niet ver meer van zijn huis wegging. Maar hij presteerde het om twee keer met een taxi naar ons toe te komen.

Hij woonde in Noord-Holland en wij in Gelderland. Dus dat is een flink stuk reizen. Ik had lekker gekookt en hij at alles op. Echt alles. Hij was gelukkig. Hij kon genieten van mijn tropische gezelschap. We wisselden veel recepten uit en onze gesprekken gingen altijd over eten. Hij was een echte lekkerbek en wilde alles proeven.

Je kon geen ziekte opnoemen of Pa had het. Hij was echt ziek. Hij kon amper twee stappen zetten of hij werd dood- en doodmoe. Dan was hij gewoon uitgeteld voor de rest van de week. Zo erg was het. Hij wist dat zijn laatste dagen naderden. Hij wilde alles proeven. Hij wilde van zijn laatste dagen genieten. Mijn Pa. Van hem kreeg ik ook heel veel kookboeken. Met vooral Indische gerechten. Hij had ook een collectie Blue Bandrecepten. Hij presteerde het om deze gerechten over te tikken en in een eigen vorm aan mij te geven. Ik heb deze boeken nog steeds.

Het was 13 mei 2005. We hadden thuis visite en het was echt gezellig. De telefoon ging. Mijn schoonzus belde en vertelde dat Pa was overleden. Tja. We wisten dat het zou komen, maar toch, als het gebeurt, komt het zo hard aan. Mijn man is geen persoon die makkelijk zijn emoties laat zien. Hij hield ze tegen.

De visite ging weg en toen barstte mijn man in tranen uit. Mijn man had de afgelopen drie jaar zijn vaderliefde echt intens ervaren. En ik had ook mogen

meegenieten van zijn vaderliefde, die ik van mijn eigen vader nooit heb ervaren. Hoe vaderliefde zou moeten zijn, weet ik niet. Wat ik wél weet, is dat de aandacht, de liefde en de tijd die we samen doorbrachten diep en oprecht waren. Niemand kon iets verkeers over zijn *Moppie* zeggen. Hij kwam onmiddellijk voor je op als iemand iets verkeers over mij zei. Dan keek hij je recht aan.

Mijn man hield heel veel van zijn vader en hij uitte zijn verdriet op zijn manier.

De volgende dag zijn we naar mijn schoonmoeder gegaan en ook zij was zo stuk. We verwachtten het, maar toch ... het is zo hard. Twee oudjes die hun hele leven met elkaar hadden gedeeld. Pa had zelfs gevochten in de Indische oorlog, in de functie van hospik. En nooit, maar dan ook echt nooit, wilde hij over zijn ervaringen tijdens die missies vertellen. Hij had veel ellende gezien tijdens zijn gevechtsjaren. Details, daar wilde hij het niet over hebben. En nu ... Nu moest mijn schoonmoeder alleen haar leven invullen.

Op Curaçao wordt een overledene niet thuis opgebaard. Na de vaststelling van de dood gaat de overledene in de diepvries tot de dag van de begrafenis. Hier in Nederland wordt de geliefde – indien wenselijk – thuis opgebaard. Wat een ervaring. Pa was netjes klaargezet, met koeling eronder, in zijn werkkamertje waar hij dag in dag uit met zijn computertje bezig was. Samen met mijn man en kinderen ging ik naar het kamertje waar hij opgebaard lag. Hij lag er netjes bij, zonder pijn. Pa presteerde het tijdens zijn ziekteperiode om volledig rechtop te zitten als we op visite kwamen. Hij was helemaal op. En nu... lag hij rustig, zonder pijn.

Ik voelde zijn aanwezigheid. Ik nam Pa waar als mijn vader die ik op zijn laatste dag niet kon zien. Ik vroeg aan hem om mijn vader ter verantwoording te roepen. Ik gaf mijn Pa heel veel wensen en vragen mee om zaken met mijn vader te regelen. En ik nam afscheid van hem. Ik nam afscheid van mijn vader.

Pa functioneerde minimaal op een dag. Hij moest de hele dag door medicijnen slikken. Zijn lichaam bezat veel stoffen die hun werk niet meer

konden doen. De bloedsomloop lag stil. Geen stroming. Geen energie. Het proces van overgaan tot het astrale lichaam was begonnen.

Het lichaam begon te ruiken. Ik kon van dichtbij ervaren hoe Pa in zijn astrale lichaam begon over te gaan. Pa had nog veel emoties en wilde met mijn wensen en vragen naar mijn vader gaan. Zijn fysieke lichaam maakte zich los van zijn ziel. Zijn ziel was in voorbereiding om over te gaan. In de woonkamer hoorde Pa gesnik. Hij hoorde het huilen van mijn schoonzusjes en het overgangsproces werd gestaakt.

Pa bleef hangen boven zijn fysieke etherlichaam. Ik zag een schaduw, gevuld met mist, die vervormd over het lichaam hing. Het was een zo bijzondere gebeurtenis. Ik kon werkelijk zien hoe op dat moment de atmosfeer veranderde. Ook de geur werd intenser, bijna etherisch. Hij wilde zijn kinderen geen pijn doen. Ik kon dit zien. Wat een mooie ervaring. Hij wilde nog even bij ons blijven.

Ik begon met hem te praten in een andere dimensie. Vanuit mijn hoofd en illusie met Serena. We lachten en hij beloofde dat hij voor ons zou blijven zorgen. Dit stelde mij gerust, want het was niet niks wat ik met hem beleefde op dat moment. Dit kon ik niemand vertellen; men zou denken, dacht ik, dat ik gek was geworden. Maar het was wel zo. Pa was nog één dag gebleven om thuis in het fysieke etherlichaam – vanuit de buitenkant – in tact te blijven. Daarna was het gebeurd.

Pa's ziel was weg uit het astrale lichaam en tot geest verheven. Dat kon ik zien. Het was heel intrigerend om te zien hoe het lichaam zelf zich verheft tot een geestelijk zelf. Ik begon te huilen van emotie. Te huilen van blijdschap voor Pa. Hij had geen pijn meer.

Hij ging mijn vader ter verantwoording roepen, want niemand mocht aan zijn moppie komen. Pa had geen pijn meer. Hij kon rennen, zich verplaatsen zonder pijn. In de kamer begon het nog sterker te ruiken naar ether. Het proces kon nu niet meer gestopt worden. Het astrale lichaam, het etherlichaam maakte zich los. Mensen die niet paranormaal zijn, konden nu van buitenaf zien hoe het lichaam verging. Het fysieke deel van het lichaam van Pa kon niet meer thuisblijven en ze namen hem mee.

Op de dag van de begrafenis ging alles zeer vlot. Het was pijnlijk. En toch ... diep in mijn hart was ik blij. Pa was toch een lieverd en zolang we nog in dit aardse lichaam verkeren, willen we bij elkaar blijven. Als we onze taak hebben volbracht, of niet, dan verlaten we ons fysieke aardse lichaam. Dan gaan we de balans opmaken en onze erfenis laten we achter voor de nabestaanden. Mocht er nog een rekening overblijven die we nog moeten vereffenen, dan zouden we opnieuw in een fysiek lichaam terugkomen om onze erfenis bij te stellen. Het was voor mij heel hard. Een bewustwordingsproces in mijn persoon. Een groei in mijn spirituele leven.

Mijn man – hij is de oudste – mocht een lied voor Pa uitzoeken als afscheidslied. Hij koos het lied van Frank Sinatra: *I did it my way*.

*And now, the end is near
And so I face the final curtain.
My friend, I'll say it clear,
I'll state my case, of which I'm certain.
I've lived a life that's full.
I've travelled each and every highway
And more, much more than this,
I did it my way.
Regrets, I've had a few
But then again, too few to mention.
I did what I had to do
And saw it through without exemption.
I planned each charted course
Each careful step along the byway,
But more, much more than this,
I did it my way.
Yes, there were times, I'm sure you knew
When I bit off more than I could chew.
But through it all, when there was doubt,
I ate it up and spit it out.
I faced it all and I stood tall
And did it my way.
I've loved, I've laughed and cried.*

*I've had my fill; my share of losing.
 And now, as tears subside,
 I find it all so amusing.
 To think I did all that
 And may I say – not in a shy way,
 No, oh no not me,
 I did it my way.
 For what is a man, what has he got?
 If not himself, then he has naught.
 To say the things he truly feels
 And not the words of one who kneels.
 The record shows I took the blows –
 And did it my way!*

En zo verliet Pa, mooi opgebaard in zijn kist, de zaal. Pa was overgegaan.

Mijn vader krijgt bezoek van mijn Pa, dacht ik dan. Een echte opa die alles voor de kleinkinderen wilde doen. Ik kon veel van mijn verdriet uit het verre verleden uiten. De emoties zijn uitgepakt vanuit de kelders en met dit schrijven verwerkt. Het gevoel zal er altijd zijn. Vragen zijn onbeantwoord gebleven. Nu is het moment daar om de balans op te maken naar het heden.